

*Седма интеркатедарска србистичка конференција,
Тршић, 19–21. јун 2026.*

Учесници Седме интеркатедарске србистичке конференције, одржане у Тршићу од 19. до 21. јуна 2026. године, коју су чинили представници свих филолошких и филозофских факултета, као и учитељских и педагошких факултета у Србији, Републици Српској и Црној Гори, укључујући и представнике Института за српски језик САНУ, Института за књижевност и уметност у Београду, Института за српску културу у Приштини – Лепосавић, Завода за унапређивање образовања и васпитања у Београду и Матице српске из Новог Сада – усвојили су једногласно

ДЕКЛАРАЦИЈУ О ЗНАЧАЈУ ЧАСОПИСА ЗА РАЗВОЈ СРБИСТИКЕ

1. Међу свим научним публикацијама за развој било које науке најзначајнију улогу имају часописи. Општеприхваћено је мишљење да прилози у њима имају највећу научну важност. Потврда томе јесте и чињеница што су они увек нужни, а најчешће и довољни, услов за напредовања у научна и наставно-научна звања, као и за учешће у различитим научним задацима и за обављање одређених функција (менторства, руковођења и учешћа на пројектима, научне експертизе и др.). Зато се данас и у свету и код нас посебна пажња посвећује часописној продукцији. То је нарочито значајно за националне дисциплине, будући да су управо домаћи часописи њихова „легитимација”, најпре унутар дате националне заједнице, а потом и у иностранству.

2. Пошто је србистика идентитетска наука *par excellence*, њена препознатљивост у научном свету и њен развој директно су повезани са статусом њених часописа. Наиме, код свих (не)хуманистичких наука најзначајнији резултати најпре, а неретко и једино, бивају представљени у часописима. Зато су часописни прилози у готово свим наукама међу најцитиранијима, ако не и најцитиранији.

3. Познато је да је промовисање српског језика и књижевности у иностранству један од важних аспеката у стратешком представљању српске културе у свету и да у томе часописи имају изузетно битну, а можда и најбитнију улогу. Будући да је србистика део славистике, први задатак јесте да њени научни доприноси буду препознати и уважавани унутар саме славистике. Захваљујући листи часописа Међународног комитета слависта (МКС листи), славистика је постала приоритетно „научно окружење” србистичких часописа и у њима представљених резултата. То је препознато и у законском одређењу статуса МКС листе као за србистичке часописе равноправне, ако не и надређене међународним сцијентометричким листама, на којима и нема чисто националних часописа.

4. Било би, међутим, пожељно, па чак и нужно, да србистички часописни резултати буду видљиви и на несловенском, пре свега западноевропском простору. За такву ширу ванславистичку видљивост било би неопходно да се најбитнији, највреднији србистички научни резултати у посебном зборнику, или у (дво)броју једног од водећих србистичких часописа, преведу на енглески језик и посредством међународне размене проследе свим значајним европским и светским филолошким институцијама. Зато би

било потребно при Савезу славистичких друштава Србије формирати комисију која би крајем сваке године сачињавала избор најважнијих часописних радова. Комисија би основала зборник или нови часопис *СРБИСТИКА*, који би финансирало Министарство науке, технолошког развоја и иновација, у коме би се ти највреднији србистички радови штампали на енглеском језику. То би био најбољи начин упознавања западноевропских филологија са најзначајнијим резултатима србистике.

5. За видљивост србистичких часописа и њихових научних резултата неопходно је направити интернетски портал на коме би били сви србистички часописи (из Србије, Републике Српске и Црне Горе) у ПДФ издањима, по могућности сви бројеви, или бар бројеви из последњих 30-ак година (попут хрватског портала HRČAK). Најлогичније би било да портал оформи и ажурира Народна библиотека Србије, будући да се у њеном дигиталном репозиторијуму похрањују сви научни часописи и у папирном и у ПДФ формату. На тај начин би часописни резултати били много видљивији него сада и знатно чешће цитирани и ван Србије.

6. У државном и институционалном финансирању часописа готово да се и не помињу надокнаде за рецензентски рад. Плаћање рецензентских услуга неопходно је увести као стандардну праксу и као посебну ставку при одобрењу средстава од стране Министарства науке за припрему и штампање часописа (што сада није случај). Осим тога, рецензентски рад је неопходно уврстити у критеријуме за избор у наставничка и научна звања и у вредновање научноистраживачких доприноса.

7. Србистички часописи морају пратити изазове које доноси развој савремених технологија и вештачке интелигенције. У том смислу потребно је усмеравати часописе на проблематику употребе алата дигиталне хуманистике у србистичким истраживањима, будући да дигитална хуманистика обухвата испитивање, анализу, синтезу и презентацију информација у електронском облику.

8. Као и сви други научни часописи, и србистички се морају изричито одредити према коришћењу вештачке интелигенције како у уређивању часописа, тако и у изради научних прилога. Потребно је прецизно одредити облике дозвољене употребе, у складу са начелима да се ВИ алати могу користити искључиво као помоћно средство, а не у изради садржаја нити у стварању, анализи и тумачењу научних идеја, и да су аутори обавезни да потпуно и тачно наведу употребу ВИ алата у одговарајућој изјави о коришћењу алата вештачке интелигенције.

У Тршићу, 19–21. јун 2026.

Учесници Седме интеркатедарске србистичке конференције